

Miks on lastele vaja naelapilli

Kui kõik avalikku raha kasutavad muusikainstituutsioonid võtaksid publiku järelkasvu kasvatamist ja oma niši populariseerimist tõsiselt, saaksime väga rikka muusikaelu ka lastele.

Festival „Big Bang“ algab olukorras, kus ERSO lastekontserdil on paar päeva varem (15. XI Estonia kontserdisaalis) mustkunstniku ja puuksupilliga (nii nimetati fagotti) latt väga kõrgele tõstetud. Laps oli ERSO kontserdist sillas ja ilmselgelt ei usu ta, et midagi nii lähedat võiks lähiajal korduda. Umbusklik viieaastane veetakse poolvägisi Kultuurikatlasse ja selgub, et mustkunst on kiiresti meelest läinud ... „Big Bang“ on rahvusvaheline festivaliformaat, mida korraldatakse juba 13 linnas nii Euroopas kui ka Kanadas. Eesti Kontsert tõi festivali siia esimest korda. Lahkudes paluti nii lastel kui ka täiskasvanutel täita tagasisideküsitlus, et olla kindel, kas ja kuidas festivaliga jätkata. Arvan, et sellele festivalile on kindlasti koht tagatud: publikut oli juba esimese korra kohta täiesti korralikult. Peale kontsertide ja lavastuste olid kavas põnevad töötoad, mis annavad lastele muusikaga eriti tähtsa puutepunkti, ka mängulised installatsioonid tekitasid eri vanuses lastes vaimustust.

Soleo muusikalavastus „Music in Motion“ ei olnud küll tehtud täielikult kehapillidega, nagu olin tutvustuse järgi oodanud, kuid keha ja nägu patsutati seal küll ja veel. Kahtlemata aitas see lastel avastada keha instrumentaalsuse võimalusi ning vahelduseks haarati juurde pärispillid, aga vahest liiga palju oli kasutatud fonogrammi. See oli nagu südamlük ja heas mõttes naiivne nukuteater, kus nukkude asemel on pillid. Atmosfäär oli koguni nii mõnus, et ehkki midagi ei palutud kaasa teha, tekkis lastes justkui iseenesest tuhin kas või kätega kaasa sahistada. Lootus on, et laps, kellel on tuba pille täis, hakkab nendega pärast sellist vaatamängu veelgi julgemalt katsetama.

Lastele peavad muusikat tutvustama oma ala tipud, kes on ühtlasi ka head suhtlejad. See publik juba armu ei anna, kui lavastus jääb natukenegi venima - ja see jäi. Soleo muusikud suhtlesid juhtumisi täiesti sõnadeta, ometi tegi see nende suhtlusmaneeeri eriti veenvaks. Nad kaaperdasid koguni aplausi ja tegid sellest koos publikuga omaette keha show.

Kontsertlavastuses „Unehaldjailm“ astusid üles Duo Telluuri muusikud Heli Ernits (inglissarv) ja Kirill Ogorodnikov (kitarr) - samuti oma ala profid, kes rändasid sümpaatses varjuteatri vahenditega loodud maailmas (reaalaja visuaalide autor Sandra Lange, lavastaja Helen Rekkor) sirmi taga, aga publikuga ei suhelnud. See andekas varjuteater andis muusikapalade järgnevusele lisanüansi ja muusika rõhutas omakorda varjuteatris

Sirp

22.11.2019

Maria Mölder

9000

17

Estonia teater

Muusikal

juhtuvad. Aeg-ajalt mõtlesin aga, et Duo Telluur saaks sellest varjulavastusest mitu kena muusikavideot ja keegi ei kahtlustaks, et tegu on lasteprojektiga. Lastele oligi seda ilmselt korruga liiga palju ja seda oli retseptisioonis tunda.

Eelkooliealisele lapsele on kõige tähtsam ja põnevam ikkagi selline üritus, kus tal lubatakse osaleda ja kus talle antakse ka võimalikult vastutusrikas ülesanne. Silver Sepa õpituba „Kõik algab esimesest naelast“ on täpselt selline koht, kus kõigile leiti ja leitakse edaspidigi tegevust vastavalt entusiasmile ja võimetele. Seal pannakse lapse fantaasia tööle ja tal on hea meel kogeda, et igasuguste helisevate asjadega saab teha muusikat. Silver Sepa kaasamis- ja samal ajal ka ohjamisvõime on suurepärane ning tema naela- ja rattapillide või suusatrummi geniaalsus peitub selles, et nendega sobib vabalt minna muusikat tegema ja õpetama väga eri stiilis muusikafestivalidele.

Silver Sepa õnnestumistele mõeldes ootan mõnel järgmisel sedalaadi festivalil pudelibändi töötuba või heliloojate Helena Tulve ja Tatjana Kozlova-Johannese töötuba, kus nad õpetavad muusika tegemist veega täidetud kristallkausside ja -klaasidega. Tempo oleks nähtavasti Silver Sepa kooli omast aeglasem, kuid kuulamisoskust arendaks see hoopis teisel tasandil - ja võib-olla sobiks see pisut vanematele lastele, aga mis sellest.

Eesti Kontserdi korraldatud festivalil oli rõõmustaval kombel näha rohkesti eri vanuses vabatahtlikke. Võib-olla ei olnud kõigil seal kuigi palju tööd, aga seda rohkem said nad festivali kogeda asjaosalisena ja see festivali seestpoolt nägemise tunne on hoopis midagi muud kui lihtsalt kontserdisaalis maha istuda ja pärast esinejatele plaksutada.

Eesti Kontsert on oma koolikontsertide kavavaliku kujundanud ääretult värvikirevaks, kuid mõistagi nõuab see, et kool kontserdi telliks ja valiks. Millised valikud jäävad vabal ajal? Muusikanõukogu on kogu haridustegevuse koondanud kord aastas peetavale rahvusvahelisele muusikapäevale, kui muusikud annavad üle riigi tasuta kontserte vahel ka ootamatutes paikades. Väga toredaid lavastatud laste- ja noorteprojekte on teinud Tallinna Filharmoonia nii kontserdihooaja sees kui ka Birgitta festivalil. Lapsi püüavad agaralt muusikateatri juurde tuua nii Vanemuine kui ka Estonia. Estonias jõudis just lavale (15. XI) Auri Jürna lavastatud muusikaline muinasjutt „Punamütsike“.

Lastekontserte või ka töötube on korraldatud nii „Jazzkaarel“ kui ka Tallinn Music Week'il. Seal on leidunud ääretult toredaid ja meeldivalt ootamatuid kooslusi ja tegevusi, kuid mõnikord selgub kava uurides, et tegevust jagub küll kooliealistele, kuid eelkooliealiste mõttemaailma ja keskendumisvõime peale ei ole viitsitud mõelda - eks see nõuab tegijalt ka rohkem ümberkehastumist. Vahel juhtub ka mujal haridusspetsialistide puhul, et teemasid selgitatakse lastele rahumeeli võõrsõnu

kasutades või ei arvestata sellega, et kui lastel hakkab vähegi igav, siis on vaja tähelepanu pisukese osalemisrõõmuga teritada. Omal kombel on muusika tutvustamisega (ilmselt koostöös muusikaõpetajatega) tegelenud ka muuseumid. Muidugi on aktiveerunud teatri- ja muusikamuuseum, aga ka näiteks Kadrioru lossi perekommikutel keskenduti hooajal 2018/2019 muusikainstrumentide tundma õppimisele: ühel kuul võeti ette löökpillid, teisel kannel, kolmandal aga hoopis inimhäääl ja kuulati koori. Selles sarjas oli kunstihariduse kogemusele toetudes liidetud väike suuline sissejuhatus lastega töötama harjunud muuseumihariduse spetsialistilt, paraja pikkusega kontserdiosa, kus esinesid enamasti muusikaõpilased, pärast muljete vahetamine ja võimaluse korral pillide katsetamine ning kindlasti väike kunstitegevus, mis haakus muusikatunniga.

ERSO lastemuusika kontsert „Kasvan koos muusikaga“, mida on korraldatud alates 2015. aastast, kui oli muusikaaasta, on kindlasti üks läbimõeldumaid lastekontserte, kus klassikalist muusikat tutvustatakse nii, et selle ümber on loodud haarav, kohati täiesti ootamatu ja iseseisev maailm, mis ometi suudetakse muusikaga haakida. Tähtis roll on selles olnud nii noortel dirigentidel (sel aastal Edmar Tuul) kui ka solistidena üles astuvatel muusikutel. Ise võib-olla seda teadvustamata on Silver Sepp võtnud enda peale ka nüüdismuusika avamise lastele, sest nüüdismuusika tutvustamisega tegelev Eesti muusika päevade noorte alafestival „mini-EMP“ on vähemalt ajutiselt pillid kotti pannud. Festivali ainulaadne ja laialdast tunnustust leidnud idee on olnud see, et noored koostavad mentorite toel kava ja korraldavad ise kõik etapid. Kahju on sellest, et ainult esimesel korral, 2015. ehk muusika-aastal haarati festivali tegevuskavasse vanuserühmad imikutest kuni hilisteismelisteni. Samal ajal on loomulik, et just kõige väiksemad on uuele kõige avatumad, kui vaid viitsitakse neile teeots kätte juhatada.

Vahel on pikaajaliselt toimivad ettevõtmised keerulised ja ajamahukad, kuid vajalikud. Usun, et kuigi meie kontserdisaale praegu tõsine publikupuudus ei kimbuta (kui just korraldaja pole turundust ära unustanud ega seda millekski matslikuks ja ebatarvilikuks pidanud), tasub sellegipoolest järjepidevalt teadliku publiku harimisega vaeva näha. Ja seda eesmärki ei maksa kuidagi segi ajada professionaalsete muusikute koolitamisega. Kui kõik avalikku raha kasutavad muusikainstitutsioonid võtaksid publiku järelkasvu kasvatamist ja oma niši populariseerimist tõsiselt, saaksime väga rikka muusikaelu ka lastele. Praegu on nii, et lapsevanemana tuleb lihtsalt kasutada neid väheseid ja ebaregulaarseid võimalusi, mida pakutakse.

Laste ja noorte muusikafestival „Big Bang Tallinn 2019“ 17. - 18. XI Kultuurikatlas.

Silver Sepa õpituba „Kõik algab esimesest naelast“ on täpselt selline koht, kus kõigile leiti ja leitakse edaspidigi tegevust vastavalt entusiasmile ja võimetele. Pildil õpitakse mängima suusatrummy. Gunnar Laak

Maria Mölder